

Maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqchilikka bo'lgan e'tiborni yuksaltirish chora-tadbirlari

Sherzod Zokir-o'g'li Abduraimov
Namangan davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqlarga bo'lgan e'tiborni yuksaltirishning pedagogik asoslari va samarali chora-tadbirlari yoritilgan. Unda milliy qo'shiqlarning yosh avlodni ma'naviy-axloqiy, estetik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, musiqa ta'limi jarayonida milliy qo'shiqlarni o'rgatish metodikasi, zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol usullar va innovatsion texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Maqolada maktab, oila va ijtimoiy muhit hamkorligi asosida milliy musiqani targ'ib etish yo'llari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, musiqiy did va ijodiy qobiliyatlarni shakllantirishda kompleks yondashuv muhim ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: milliy qo'shiqlar, musiqa ta'limi, maktab o'quvchilari, estetik tarbiya, vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, interfaol metodlar, musiqa pedagogikasi, ijodiy rivojlanish, innovatsion yondashuv, madaniy meros, sahna madaniyati, musiqa darslari

Measures to increase attention to national singing among schoolchildren

Sherzod Zakir-oglu Abduraimov
Namangan State Pedagogical Institute

Abstract: This article covers the pedagogical foundations and effective measures to increase attention to national songs among schoolchildren. It analyzes the role of national songs in the spiritual, moral, aesthetic and patriotic upbringing of the younger generation. It also considers the methodology of teaching national songs, modern pedagogical approaches, interactive methods and the possibilities of using innovative technologies in the process of music education. The article substantiates the ways of promoting national music based on the cooperation of school, family and social environment. The results of the study show the importance of a comprehensive approach in forming respect for national values, musical taste and creative abilities in students.

Keywords: national songs, music education, schoolchildren, aesthetic education, patriotism, national values, interactive methods, music pedagogy, creative development, innovative approach, cultural heritage, stage culture, music lessons

Kirish: Bugungi globallashuv jarayonida yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, ommaviy madaniyatning keng tarqalishi natijasida o'quvchilarning musiqiy didida sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Ko'plab o'quvchilar xorijiy va zamonaviy estrada qo'shiqlariga qiziqib, milliy musiqa merosiga bo'lgan e'tibor nisbatan susayib bormoqda. Shu sababli maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqlikka bo'lgan qiziqish va hurmatni oshirish dolzarb pedagogik muammo sifatida qaraladi.

Milliy qo'shiqlar xalqning ko'p asrlik tarixiy tajribasi, urf-odatlarini, an'analari, turmush tarzi va ma'naviy dunyosini o'zida mujassam etgan bebaho merosdir. Ular orqali o'quvchilar milliy o'zlikni anglash, Vatanga muhabbat, milliy iftixor, estetik did va ma'naviy qadriyatlarga sodiqlik kabi fazilatlarni egallaydilar. Ayniqsa, xalq qo'shiqlari va an'anaviy kuylar yosh avlod qalbida chuqur hissiy ta'sir uyg'otib, ularning emotsional va ruhiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktab ta'limida musiqa fanining o'rnini beqiyos bo'lib, u nafaqat qo'shiq kuylashni o'rgatadi, balki o'quvchilarning umumiy madaniy saviyasini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois musiqa darslarida milliy qo'shiqlarga keng o'rin berish, ularni tizimli ravishda o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Dars jarayonida qo'shiqlarni oddiy yodlash bilan cheklanib qolmasdan, ularning mazmuni, tarixi, ijrochilik an'analari, kuy va matn uyg'unligi haqida batafsil tushuntirish o'quvchilarning qiziqishini yanada oshiradi. Milliy qo'shiqlikka bo'lgan e'tiborni yuksaltirishda pedagogik yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy ta'lim metodlari, xususan interfaol usullar, muammoli o'qitish, loyiha asosida o'qitish va integratsion yondashuvlar orqali musiqa darslarini yanada samarali tashkil etish mumkin. Masalan, o'quvchilarga "Milliy qo'shiqlar tarixini o'rganish", "Hududiy qo'shiqlarni taqqoslash" kabi kichik loyihalar berish orqali ularni mustaqil izlanishga jalb etish mumkin. Bu esa o'quvchilarning nafaqat musiqiy, balki tadqiqotchilik ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Maktabda turli madaniy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish ham ushbu yo'nalishda muhim vositalardan biridir. "Milliy qo'shiqlar festivali", "Xalq kuy-qo'shiqlari kechasi", "Vatan taronalari" kabi tadbirlar o'quvchilarning sahna madaniyatini shakllantiradi, ularni jamoa bilan ishlashga o'rgatadi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bunday tadbirlar davomida o'quvchilar nafaqat ijrochi, balki tashkilotchi sifatida ham ishtirok etib, o'z qobiliyatlarini namoyon etish imkoniyatiga ega bo'lalilar.

Zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish milliy qo'shiqlarning ommalashuviga katta yordam beradi. Internet tarmoqlari, multimedia vositalari, mobil ilovalar orqali milliy qo'shiqlarni o'rganish, tinglash va targ'ib qilish mumkin. Masalan, mashhur san'atkorlarning chiqishlarini tomosha qilish, audio yozuvlar orqali to'g'ri ijro uslubini o'rganish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarda milliy qo'shiqlar asosida turli kreativ loyihalar va challenjlar tashkil etish ham samarali natija beradi.

Milliy cholg'u asboblari bilan tanishtirish ham o'quvchilarning musiqaga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Dutor, doira, rubob, gijjak kabi asboblardan orqali ijro etilgan qo'shiqlar o'quvchilarga milliy ruhni yanada yaqinlashtiradi. Amaliy mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilar oddiy kuylarni chalishni o'rganib, musiqa san'atiga faol jalb etiladi. Bu esa ularning estetik didini rivojlantiradi va milliy musiqaga nisbatan hurmatini oshiradi. Oila va maktab hamkorligi milliy qo'shiqlikka bo'lgan e'tiborni shakllantirishda muhim omillardan biridir. Ota-onalar farzandlariga milliy qo'shiqlarni eshittirish, birgalikda kuylash, milliy bayramlarda ishtirok etish orqali ularning musiqiy didini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, mahalla va madaniyat markazlari bilan hamkorlikda tashkil etiladigan tadbirlar yosh avlodni milliy qadriyatlarga yaqinlashtiradi. Pedagoglarning kasbiy mahorati ham bu jarayonda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Musiqa o'qituvchilari milliy qo'shiqlarni o'rgatishda innovatsion metodlardan foydalanishi, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni tashkil etishi lozim. Darslarni qiziqarli va interaktiv shaklda olib borish orqali o'quvchilarning faolligini oshirish mumkin. Shuningdek, o'qituvchilar o'z ustida muntazam ishlashi, yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishi zarur.

Milliy qo'shiqlikka bo'lgan e'tiborni yuksaltirishda tizimli yondashuv muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda ta'lim muassasalari, oila, mahalla, madaniyat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalari o'zaro hamkorlikda faoliyat olib borishi lozim. Faqatgina kompleks yondashuv orqali yosh avlod qalbida milliy musiqaga nisbatan chuqur hurmat va qiziqishni shakllantirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqlikka bo'lgan e'tiborni yuksaltirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim jarayonini takomillashtirish, innovatsion metodlardan foydalanish, madaniy tadbirlarni kengaytirish va ijtimoiy hamkorlikni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu chora-tadbirlar orqali yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash, ularning ma'naviy barkamolligini ta'minlash va milliy merosni asrab-avaylashga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(6), 22-25.
2. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO 'GARAQLARI ASOSIDA O 'QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. Inter education & global study, (5 (1)), 44-51.
3. Erdonov, S. B., Maxmudov, A. V., Abduraimov, O. S., Allamurotov, A. L., Mavlanov, B. J., & Mamatkasimov, O. T. (2023). On Reserves of Hippophae rhamnoides L. Fruit on the Territory of the Zarafshan National Nature Park of Uzbekistan. American Journal of Plant Sciences, 14, 946-954.
4. Abduraimov, S. Z. O. G. L. (2026). Maktab o 'quvchilari orasida milliy qo 'shiqchilikka bo 'layotgan munosabat. Science and Education, 7(2), 152-156.
5. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O 'ZBEK XALQ CHOLG 'ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN 'ANALARINING O 'RNI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 535538.
6. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG 'ULARINI O 'RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal, 1(1).
7. Jo 'Rayeva, G. Z. Q. (2026). STEM yondashuvi asosida musiqa nazariyasi ta 'limini rivojlantirish yo 'llari. Science and Education, 7(2), 169-174.
8. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). MUSIQA FANI ORQALI O 'QUVCHILARNING ESHITISH QOBILİYATLARINI KUÇHAYTIRISH. Ustozlar uchun, 82(1), 387-390.
9. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). STEAM YONDASHUVI ASOSIDA MUSIQA DARSLARINI TASHKIL ETISH. Ustozlar uchun, 82(1), 383-386.
10. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). STEAM YONDASHUVI ASOSIDA MUSIQA DARSLARINI TASHKIL ETISH. Ustozlar uchun, 82(1), 383-386.
11. Akhmedov, B. (2023). THE FIRST FORMATION PROCESSES OF UZBEK VOCAL PERFORMANCE. Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2(8), 126-128.
12. Sayfiddinovich, A. B. (2025). Dirijorlik fani haqida. Research Focus, 4(Special Issue 3), 222-233.
13. Sayfiddinovich, A. B. (2025, December). BOSHLANG 'ICH SINFI O 'QUVCHILARIDA MUSIQAGA JO 'R BO 'LISH FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 584-587).

14. Axmedov, B., & To‘lanova, M. (2025). RITMIK CHIZGILAR VA TUZILISHLAR HAMDA BADIY OBRAZLAR YARATISH ORQALI BOLALAR TASAVVURLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 447-450.

15. Akhmedov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS’MUSICAL ABILITIES ON THE BASIS OF INTEGRATIVE ACTIVITIES IN MUSIC CLASSES. In *International Conference on Science, Education & Law* (Vol. 2, No. 2, pp. 120-123).

16. Akhmedov, B. (2026, February). THE ROLE OF MUSIC IN THE FORMATION OF PERSONALITY. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 72-76).

17. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).

18. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta’lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. *Science and Education*, 7(2), 182-187.

19. Sayfiddinovich, A. B. (2025, December). YETTINCHI SINFDADA MUSIQA O‘QITISHNING VAZIFALARI VA MAZMUNI. In *Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus* (Vol. 1, No. 1, pp. 525-531).

20. Nabievna, A. A. (2021). The role of youth in society’s economic development. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(7), 211-214.

21. Asraqulova, A. (2025). MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI BOLALAR TARBIYASIDA MUSIQIY TARBIYANING O‘RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 348-351.

22. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. *Инновационные исследования в науке*, 4(2), 65-68.

23. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 3(2), 212-214.

24. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK’S “SIYOSATNOMA”. In *Международная конференция академических наук* (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).

25. Nabievna, A. A. (2022). PHILOSOPHICAL DETERMINISTIC PARADIGMS OF ECONOMIC POLICY.

26. Asrakulova, A. (2024). THEORETICAL ISSUES ON THE FORMATION OF THE ECONOMIC THINKING OF YOUTH. *Наука и технология в современном мире*, 3(10), 38-41.

27. Асрақулова, А. (2022). Факторы развития экономического мышления молодежи в годы третьего возрождения. Общество и инновации, 3(8/S), 157-162.

28. Асрақулова, А. (2022). Факторы развития экономического мышления молодежи в годы третьего возрождения. Общество и инновации, 3(8/S), 157-162.

29. Asraqulova, A. N. (2026). Mustaqil ta'lim jarayonida o'qituvchining fasilator roli va talabalarning tanqidiy fikrlash hamda ijodiy faolligini rivojlantirish. Science and Education, 7(1), 943-947.

30. Asraqulova, A. N. (2026). Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kreativ kompetentligi. Science and Education, 7(2), 175-181.

31. Gaziyeu, J. J., & Toshmatov, G. O. (2021). Acts credit module system and its implementation activities in higher educational process. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(9), 467-472.

32. Toshmatov, G. U., & Sharopova, S. D. (2025). MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARI ORQALI MUSIQA TA'LIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODUKASI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 491-493.

33. Toshmatov, G. (2025). KREDIT MODUL TIZMIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM BO'YICHA KREATIV FAOLIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH. Research Focus, 4(Special Issue 3), 244-252.

34. Toshmatov, G. U., & To'raboyeva, M. (2025). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA SINFDAN TASHQARI MUSIQA TO'GARAKLARI VA ULARNING MAQSAD VA VAZIFALARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 494-498.

35. Toshmatov, G. U. (2025). MUSIQA TA'LIMIDA MUSTAQIL TA'LIM FAOLIYATLARI ORQALI TALABALARNING KASBIY-IJODIY MAHORATLARINI RIVOJLANTIRISH. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 489-490.

36. Olimjonovich, T. G. (2024). Development Of Knowledge Of Students Through Independent Study On The Basis Of A Systematic Approach. Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research, 2(11), 19-24.

37. Ташматов, М. Г. (2021). К вопросу о методике постановки голоса. Проблемы современной науки и образования, (5-1 (162)), 59-61.

38. Toshmatov, G. (2025). YEVROPA ECTS KREDIT-MODUL TIZIMIDA MUSTAQIL TA'LIM VA UNGA O'QITUVCHINING RAHBARLIK FAOLIYATI. Research Focus, 4(3), 81-84.

39. Toshmatov, G. U. O. (2026). Kredit-modul tizimida musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni tashkil etish va uni o'qitish samaradorligini oshirish metodikasi. Science and Education, 7(1), 954-959.

40. Toshmatov, G. U., & Qambarova, N. (2025). MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQA MASHG'ULOTLARINI OLIB BORISHDA PEDAGOGIK INNOVATSION YONDASHUVLAR. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 513515.

41. Toshmatov, G. U., & To'rabayeva, M. (2024). Talabanning Musiqiy Fanlardan Mustaqil Ta'lim Topshiriqlarini Bajarish Ko'nikmalarini Shakllantirish. Journal of universal science research, 2(11), 72-78.

42. GULOMJON, T., & JOBIRKHAN, G. (2020). THE ROLE OF INTERACTIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF MUSIC EDUCATION. THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS Учредители: The USA Journals, 2(12), 205-208.

43. Toshmatov, G., & Daminova, G. Principles of organization of independent education in the credit-module system. Jamiyat va innovatsiyalar. 05 (2022). ISSN 2181-1415-B. 51-58.

44. Тошматов, Г., & Даминова, Г. (2022). Принципы организации самостоятельного обучения в кредитно-модульной системе. Общество и инновации, 3(5), 50-57.

45. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta'limi jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. Science and Education, 7(2), 195-201.